

Monumentnummer*: 513146

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 02 september 1999
Kadaster deel/nr 82957/200

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Doesburg Doesburg Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Doesburg Centrum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Doesburg C 3582

Omschrijving**

Inleiding

WINKELWOONHUIS van twee bouwlagen met beeldbepalende winkelpui, door grondige verbouwing in 1875 in de huidige vorm tot stand gekomen, sindsdien gaaf bewaard gebleven. In oorsprong betreft het een vermoedelijk 16de-eeuws pand, bestaande uit voor- en achterhuis, waarvan de kelder en de kap getuigen. In 1875 werd een verdieping aangebracht binnen het bestaande casco van het voorhuis. Het pand ligt in de middeleeuwse stad, in de rooilijn, in een aaneengesloten straatwand. De smalle ozendrop rechts is in de rooilijn dichtgezet. De achter een plaatsje gelegen bijbehorende werkplaats valt niet onder de bescherming. Omschrijving

WINKELWOONHUIS van twee bouwlagen met beeldbepalende winkelpui, door grondige verbouwing in 1875 in de huidige vorm tot stand gekomen, sindsdien gaaf bewaard gebleven. In oorsprong betreft het een vermoedelijk 16de-eeuws pand, waarvan de kelder en de kap getuigen. In 1875 werd een verdieping aangebracht binnen het bestaande casco van het voorhuis. De forse kap van het voorhuis is een zadeldak met voorschild, iets ingekort tot wolfeind; het wat lagere zadeldak van het achterhuis heeft een achterschild. Het dak draag ten gevolge van herstellingen zowel rode als gesmoorde oud-Hollandse pannen. Een gedeelte is met mortel aangestroken. Het ACHTERHUIS telt twee bouwlagen en een soortgelijke kap als het voorhuis. De VOORGEVEL is een wit gepleisterde lijstgevel, drie getoogde vensters met T-ramen breed. De vereenvoudigde kroonlijst steekt met de gootlijst fors over. De donkerbruine pui is rijk uitgevoerd en bestaat uit twee onder één kroonlijst gekoppelde delen. Het rechterdeel is de winkelpui met centrale ingang,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

het linker bevat de toegang tot de woning. De ver uitstekende lijst rust op forse rococo-panels, waarboven de lijst risaleert. De panels rusten op pilasters met verdiepte velden, omzoomd met een profiellijst die aan de bovenzijde om de console heen zwenkt. De pui staat op een gemetselde plint, die gestuct en grijs geschilderd is om de indruk van hardsteen te wekken. In de borstwering zijn kelderlichten met een gietijzeren sierrooster aangebracht; de bovenzijde is keperboogvormig. Achter een hardstenen trede ligt de dubbele winkel deur, bestaande uit twee glasdeuren met onderin een geprofileerd omlijst kussenpaneel. Dit bevat een geprononceerd, kwart-hol naar voren stekend veld, waarin weer verdiept een diamantkop ligt, op zijn beurt omlijst met een profiel. De drie bovenlichten hebben een geprofileerde rand en de bovenzijde is keperboogvormig met in de top een kleine rocaille. De houten engelenkopjes tussen de bovenlichten zijn een recente toevoeging.

De toegang tot de woning, achter een hardstenen bloktrede en dito dorpel, heeft eveneens een glas deur met twee hoge ruiten naast elkaar. Eronder zijn twee staande, erboven twee liggende kussenpanelen aangebracht van het genoemde type. Het deurkozijn is ongeprofileerd, maar de bovenhoeken zijn afgewerkt met een kwart-hol op bandjes. De weelderigheid van de pui staat in schril contrast met de gelijktijdige, sobere afwerking van de bovengevel. De LINKER en RECHTER ZIJGEVEL zijn ingebouwd.

De ACHTERGEVEL van het achterhuis is een zeer eenvoudige, wit gepleisterde lijstgevel van twee bouwlagen, twee vensters breed. De achter deur bevindt zich, van achter gezien, geheel rechts. Op het achterschild bevindt zich in het midden, op de goot, een dakkapel met laaddeuren.

Het INTERIEUR: op de ingang links sluit een tot de achtergevel doorlopende gang aan. De winkel beslaat het gehele voorhuis. Tijdens een verbouwing werden in de linker zijmuur dichtgezette balkgaten aangetroffen die, gezien hun plaatsing, op de aanwezigheid van een insteek of tussenverdieping kunnen wijzen. Deze zou niet bij de huidige, wel bij de oorspronkelijke bouwlaaghoogte passen.

Het achterhuis bevat een tussenvertrek en een grote kamer. Oorspronkelijk bestond het achterhuis uit één ongedeelde ruimte met een ronde centrale stookplaats.

Op de gang uitkomt de trap naar de kelder uit, gevolgd door die naar de verdieping. In de rondboog-doorgang naar het achterhuis bevindt zich als tocht deur een glas deur. Deze vormt met de trap een fraai hoekje uit 1875. De trap bezit een zeer fraai gesneden klauwstuk en in één stuk hieruit doorlopende leuning. Deze rust op gietijzeren spijlen met knop met florale versiering. De trap loopt via de balustrade op de overloop vloeiend door in de zoldertrap, alles op dezelfde wijze gedetailleerd. De indeling van de VERDIEPING is uit 1875, toen deze bouwlaag tot stand kwam. De ZOLDER toont deze ingreep overduidelijk doordat de middeleeuwse kap, compleet met spanten, op haar plaats gebleven is. Aan de onderzijde werden de krommers ingekort daardoor liggen de dekbalken nu ongebruikbaar laag. De hele eiken kap is verder gaaf bewaard gebleven. Het is een spantenkap met voor ieder sporenpaar een haanhout zonder nokgording. De sporen en haanhouten zijn vierkant. De enkelvoudige spanten met krommers (door de inkorting nu zonder de kromming) hebben gekraste telmerken, van voor af terugtellend van 3 naar 1. Links is steeds één teken gebroken uitgevoerd. Op de dekbalken rusten de flieren, de spantbenen hebben windschoren.

Op de sporen liggen nu asbestplaten. Midden op de zolder is tegen de onderkant van twee haanhouten een 17de-eeuwse traptrede gespijkerd voor een secundaire functie.

De zoldervloer is die uit 1875, met brede, taps toelopende delen. De breedte varieert, de bredere meten 50 cm, verlopend tot 37 cm. Rechts is voor op de zolder een ingebouwd houten dienstbodenkamertje compleet bewaard gebleven. Rechts bevindt zich een 19de-eeuwse lichtschaft ten dienste van de overloop. Tegen de brandmuur tussen vóór- en achterhuis staat aan beide zijden een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

oorspronkelijk rookkanaal. De KAP van het ACHTERHUIS heeft dezelfde opzet als die van het voorhuis, maar de sporen zijn hier vervangen door rondhouten exemplaren met enkele haanhouten. Alleen een deel van de vierkante eiken voorgangers is onder de fliering in afgezaagde vorm bewaard gebleven. De pannen van de onbeschoten kap zijn met mortel afgestroken. Een HIJSINSTALLATIE, vermoedelijk uit 1875, is compleet bewaard gebleven. Het hijsrad staat haaks op de achtergevel, alwaar een dakkapel met hijsbalk dient om de goederen vanaf het achtererf naar de zolder te brengen. Het rad bestaat uit twee lagen kruiselings op elkaar gespijkerde planken, die daarna tot een schijf afgezaagd zijn. IJzeren krammen met opstaande tanden geleiden het touw.

De KELDER ligt onder het voorhuis, maar laat hiervan aan de rechterkant en de achterkant een strook vrij. Deze opzet lijkt te wijzen op een oudere oorsprong dan het bovenliggende pand, maar concrete aanwijzingen hiervoor zijn niet te zien. De twee graatgewelven achter elkaar, gescheiden door een gordelboog, hebben scherpe graten. Zowel voor de wanden als de gewelven is grote steen gebruikt, maar een datering valt zonder nader onderzoek niet te geven. Rechts vooraan resteert een deel van de straattrap, waarvoor naar rechts een apart keldertje is uitgebouwd.

Waardering

Het WINKEL-WOONHUIS is een middeleeuws pand met een in de 19de eeuw geheel gewijzigde opzet en een fraaie eclectistische winkelpui uit 1875.

- van architectuurhistorische waarde vanwege de gaaf bewaarde opzet van de verbouwing van 1875, met bijbehorende fraaie pui en enkele interieurdetails.
- van bouwhistorische waarde vanwege met name de kap en de kelder, alsmede de verbouwingsgeschiedenis in de 19de eeuw.
- van industrieel-archeologische waarde is de gaaf bewaarde hijsinstallatie op de zolder.
- van stedenbouwkundige waarde vanwege de rol in het historische straatbeeld door enerzijds de oude, de percelering kenmerkende hoofdmassa, anderzijds de rijke winkelpui.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Winkel (G)

Functie

Winkel (G2)